

Podcastin tekstivastine: Saavutettavuutta edistävä kulttuuri oppijan näkökulmasta

(Nauhoitettu 31.10.2025, tekstivastine Susanna Mettälä)

Pipsa Ekman:

Tervetuloa kuuntelemaan Tampereen yliopiston opettajien pedagogisten palveluiden saavutettavuuspodcastia. Olemme tänään keskustelemassa moninaisista opiskelijoista ja saavutettavasta opetuksesta. Olen Pipsa Ekman ja kanssani täällä keskustelemassa studiossa on Susanna Mettälä.

Susanna Mettälä:

Hei vaan kaikille.

Pipsa Ekman:

Ja opiskelijan kokemuksista saavutettavasta opiskelusta on keskustelemassa tänään kanssamme Joonas Tiilikka.

Joonas Tiilikka:

Moi.

Pipsa:

Ja hienoa vielä Joonas, että pääsit meidän kanssa tänne tänään. Joonas, kerrotko meille ja kuulijoille, kuka sä olet?

Joonas:

Joo mä oon tosiaan Joonas Tiilikka ja oon ollut yliopistolla harjoittelijana nyt maaliskuusta alkaen. Mut pyydettiin tänne harjoitteluun keväällä siitä syystä, että yliopistolla on tällä hetkellä kova halu edistää saavutettavuutta ja esteettömyyttä ja oikeastaan kaikkea, mikä liittyy saavutettavuuteen. On kova halu tehdä tästä meidän ympäristöstä semmoinen, että monenlaiset ihmiset pärjäisi täällä. Niin mä oon sitten tän noin seitsemän kuukautta, vähän päälle, on tehty kaikkennäköisiä toimenpiteitä tiedekuntatasolla ja myös yliopistotasolla, että ollaan saatu saavutettavuutta eteenpäin. Ja toivottavasti tätä hommaa saa jatkaa mahdollisimman pitkään.

Pipsa:

Joo. Ja kiitos tosiaan, että oot täällä meidän kanssa, ja yliopistolla tekemässä näitä tärkeitä asioita näkyvämmäksi. Ja edistämässä näitä asioita.

Susanna:

Sä mainitsitkin, että tosiaan yliopistoyhteisökin koostuu moninaisista opiskelijoista, joilla on erilaisia taustoja, kokemuksia ja elämäntilanteita. Ja saavutettavuus lähtee meidän ajattelun mukaan siitä perustasta, että yhteisössä vallitsee tällainen turvallinen ja avoin ilmapiiri, jossa kaikkien opiskelijoiden on turvallista ja mahdollista oppia ja kuulua osaksi yhteisöä. Kertoisitko Joonas sun kokemuksia, että millaisen ilmapiirin oot kokenut aiemmissa tai nykyisissä opinnoissasi?

Joonas:

No mulla on tosiaan CP vamma ja näkövamma, että ne on ne näkökulmat, joista mä tätä saavutettavuutta ja esteettömyyttä katson. Se on hyvä muistaa, että se on aina subjektiivinen kokemus, se rajoitteen laatu, tietyllä tapaa vaikuttaa aina siihen, että kuinka saavutettavuus koetaan. Mutta voi kyllä todeta sen, että mullakin on 21 vuotta ikää, niin on tää maailma mennyt onneksi eteenpäin siinä mielessä, että kyllä mä koen, että ilmapiiri ja semmoinen ymmärrys näitä asioita kohtaan, niin kyllä se on munikin tässä pienen elämän aikana parantunut. Ja jatkuvasti tuntuu siltä, että täällä on helpompi olla, kun ne asiat tehdään.

Pipsa:

Kiitos, kun avasit sun taustaa ja kerroit sun kokemuksia ja näkökulmaa tähän asiaan. Ja toi oli hyvä pointti, mitä sä sanoit, että saavutettavuus on tavallaan meidän koko yhteisön asia ja on hienoa, että ne asiat on mennyt jo eteenpäin. Jos puhutaan opetuksesta ja sun aiemmista opinnoista, niin mitä sä ajattelet, että miten siinä opetuksessa opettaja voi luoda esimerkiksi sellaista ilmapiiriä, että kaikki kokee, että heidän on siihen helppo ja turvallista osallistua, ja se opetus on avointa kaikille?

Joonas:

No nimenomaan toi ilmapiiri on mun mielestä se avainsana tähän juttuun, että jos meillä on huono ilmapiiri, mutta sitten me kumminkin mainostetaan, että mulla on tällaiset hienot opetusmateriaalit, että nää on niin saavutettavat ja hyvät. Mut jos meillä on huono ilmapiiri, ja sitten se johtaa siihen, että opiskelija tai työntekijä, jolla on joku erityistarve, niin jos hän joutuu työskentelemään huonossa ilmapiirissä, niin sitten sillä ei ole kyllä mitään merkitystä, kuinka hienot powerpoint-diat sulla on. Sitten kun on hyvä ilmapiiri, turvallinen, niin sitten se kynnys pienenee huomattavasti siihen, että opiskelija tai henkilökunnan jäsen uskaltaa mennä sanomaan, että hei, nyt mulla on tällainen tilanne, että mä tarvitsisin vähän apua, että voidaanko yhdessä katsoa.

Susanna:

Kyllä, että kaikki lähtee oikeastaan siitä ilmapiiristä ja turvallisesta ympäristöstä.

Pipsa:

Ja myös ehkä sellaisesta yhteenkuuluvuuden tunteesta. Jos tosta voi vähän vetää asioita yhteen. Että miten siinä yhteisössä ja opetuksessa opettaja pystyy luomaan semmoista yhteenkuuluvuuden tunnetta sinne opetukseen ja opiskelijoiden välille, ja koko yhteisön välille. Että kaikki kokee, että he on osa sitä samaa yhteisöä ja sitä ryhmää ja samalla tavalla sitoutuu siihen yhdessä tekemiseen ja opiskeluun.

Susanna:

Tuntuuko susta Joonas, että sä oot päässyt osaksi opiskelijayhteisöä sun opinnoissa, missä oot ollut mukana?

Joonas:

Tää on mielenkiintoinen kysymys siinä mielessä, että siihenhän vaikuttaa tosi moni asia. Siihen tietenkin vaikuttaa se, että kuinka muut ottaa vastaan, mutta sitten myös se, että miten itse toimii. Mulla on sillai, kun yleensä se nyt aina lähtee siitä, ihan jos mietitään peruskoulua, niin sulla on se lähikoulu siinä omalla asuinalueella ja sitten sulla on ne kaverit siinä, ja sitten sä näet niitä koulun jälkeen ja näin pois päin. Mutta mulla ei ollut ihan semmoista, että kun mä kävin erityiskoulun, joka oli kyllä Tampereella, mutta ei ollut tietenkään siinä omalla asuinalueella, niin sitten se tarkoitti sitä, että kaveritkin tuli vähän sieltä ja täältä ympäri kaupunkia. Niin ei me sitten nähty koulun ulkopuolella ihan hirveästi. Mä oon aina vähän tottunut siihen, että mä en osaa silleen koulupäivän jälkeen tai työpäivän jälkeen täällä, että hei mennäänkö nyt sinne tai tänne, mä voisin tulla johonkin. Toi kysymys on ehkä semmoinen, että siinä olisi ehkä itsellä mullakin henkilökohtaisesti parantamisen varaa siinä, että voisi enemmän hakeutua, jos haluaisi. Että kyllä mä tiedän, että se on mahdollista.

Pipsa:

Ja myös varsinkin tossa opetustilanteessa sekä opiskelijoilla on se oma toimijuus siinä, että kuinka paljon he haluaa päästä siihen ryhmään osalliseksi. Mutta myös opettaja voi toiminnallansa tehdä sellaisia tekoja, joilla tuetaan sitä koko opiskelijaryhmän ryhmäytymistä. Ja esimerkiksi ihan pienillä teoilla, että miten esimerkiksi käytetään ryhmätehtäviä tai miten tuetaan niitä ryhmätehtäviä siinä, että kaikki löytää ryhmän, ja opettaja tukee sen ryhmän toimintaa koko sen tehtävän ajan. Tällaisilla voi olla iso merkitys siinä, että opiskelijat löytää sitä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Joonas:

Ryhmätehtävät ja saavutettavuus. Se on muuten sitten haastava yhdistelmä. Koska opettajahan, yleensä kun ryhmätehtäviä tehdään, niin meillähän on tavoitteena, että me tehdään jotain isoa ja sitten se iso kakkupala jaetaan pienille ryhmille, että nyt tää ryhmä tekee tän osa-alueen ja tää ryhmä tekee tän. Siinä on aika iso riski, että jossain kohtaa mennään vähän niinku saavutettavuuden kannalta, että mennään vähän metsään, eikä niin vähääkään. Ja sitten täytyy muistaa, että siinä ryhmätyöskentelyssä on myös muita opiskelijoita. Ja se on aina niinku, et on se sitten et sä tapaavat uuden opettajan tai sä tapaavat uusia opiskelijoita, tai vaikka meet ihan kauppaan, ja sitten sulla tulee siellä niinku, mullakin saattaa tulla semmoisia tilanteita, et mä tarviin apua. Ja sitten sitä apuahan pitää pyytää. Näihin kaikkiin, mitä mä kuvasin, niin mun mielestä on semmoinen mielenkiintoinen juttu, että sä meet sanomaan vaikka kaupassa, että mä tarviin apua, tai sitten sä meet siinä ryhmätyössä, niin sit kun niitä tehtäviä jaetaan, että kuka tekee mitäkin, niin sitten aika nopeasti joudutaan siihen tilanteeseen, että mä joudun kertomaan, että hei mulla on tällainen rajoite, että mä en pysty tekemään vaikka tätä, mutta mä voisin tehdä vaikka tuon. Niin sittenhän siinä testataan saman tien ihmisten sensitiivisyyttä heti.

Pipsa:

Hyviä kommentteja tohon liittyen ja kohta mennäänkin enemmän siihen, että meillä täällä yliopistossa puhutaan, että saavutettavuutta on se, että tarjotaan erilaisia suoritus- ja arviointitapoja just sen takia, että meillä on erilaisia opiskelijoita, ja jotta opiskelijat voisi osoittaa sitä omaa osaamista niin, että se tukisi kunkin opiskelijan vahvuuksia. Mutta vielä ryhmätöihin, sä nostit hyviä pointteja siihen liittyen, että mitä se voi olla vaikka moninaisen opiskelijan kannalta ja minkälaisia oppimisen esteitä siinä voi olla monilla tavoilla. Tuleeko sulle mieleen jotain, et minkälaisilla keinoilla sitä voisi jäsentää sitä tehtävänantoa sillä tavalla, että huomioitaisiin jo erilaisten opiskelijoiden vahvuuksia siinä, kun sitä tehtävää ja niitä vastuualueita jaetaan?

Joonas:

No toihan nyt oli siinä mielessä vähän vaikea kysymys, että jos miettii opettajan näkökulmasta, että hänhän suunnittelee sen tehtävän ja sitten, että no kuinka vastuualueita voidaan jakaa niin, että se palvelisi kaikkia ja että huomioitaisiin monenlaiset oppijat, niin sehän edellyttäisi sitä, että opettaja tuntee ryhmänsä. Ja sitten, että onko se aina realismia, niin ei. Mutta mä ehkä enemmän menisin siihen, että sitten kun se tehtävänanto tulee siellä luennolla tai moodlen kautta tai mitä nyt ikinä vaan, niin taas me palataan vähän tähän ilmapiiriin. Et jos se opettaja on onnistunut alusta asti luomaan semmoisen tunteen, että täällä on hyvä olla ja näin, niin sitten vaikka tulisi tuommoinen poikkeuksellinen tilanne, että joutuu tommoisessa ryhmätehtävässä sanomaan, että nyt pitää jotain soveltaa, niin siihenkin tavallaan auttaa se, että se ilmapiiri on hyvä, että se ei kaadu se koko homma siihen.

Pipsa:

Hyviä nostoja, kiitos Joonas näistä, että avaat meille näitä ajatuksia. Ja varmaan tää on semmoinen aihe, mitä jatkossakin on hyvä viedä opettajien tietoisuuteen. Että minkälaisia asioita tässä saattaa nousta edelleen ja miten sitä koko tehtävän suunnittelua voisi luoda niin, että ensin lähdetään siitä ilmapiirin rakentamisesta sen ryhmätyön pohjana. Ja sitten, kun se ilmapiiri on vaikka saatu ryhmäytettyä, niin sitten ehkä opiskelijoilla on helpompi yhdessä keskustellen ja osallistaen jakaa niitä erilaisia tehtäviä, että erilaiset ja moninaiset opiskelijat löytää jostain tehtävästä sellaisen osa-alueen, että pääsee niitä omia vahvuuksiaan hyödyntämään. Mutta jos puhutaan tästä opetuksen saavutettavuudesta vielä laajemmin, niinkuin puhuttiinkin jo, että se tosiaan kattaa meidän ajattelun mukaan moninaiset tavat osoittaa sitä osaamista. Niin Joonas, minkälaiset suoritus ja arviointitavat tukee parhaiten sun oppimista?

Joonas:

Kyllä mä tykkään semmoisesta, että se voi olla ihan joku kirjallinen tehtävä tai suullinenkin, kaikki käy. Mutta silloin kun oli koronapandemia ja silloin jouduttiin etäopiskeluun ja mä olin silloin siihen aikaan lukiossa, niin mä tykkäsin siitä ihan älyttömästi. Se perustui siihen, että usein kun on joku rajoite, niin sitten se vähän hidastaa sitä tehtävien tekemistä, haluttiin me tai ei, että vähän menee enemmän aikaa, että lukee tehtävänannon ja kaikki tämmöiset. Niin kun oli etänä, niin kukaan ei sua kytännyt, että mitä sä niinku. Sä sait sen tehdä ihan siinä, sulla oli deadline ja sä palautit sen. Ja ihan se yliopistolla nyt onkin, että ei täällä nyt enää hirveästi varmaan kyttäillä, mutta se oli siihen aikaan mulle, se oli niinku hienoa. Ei sillä nyt mulle ehkä oo henkilökohtaisesti niin väliä, mikä se arviointitapa on, et mä toivon aina vaan sitä kaikilta opettajilta, että sitten jos mä koen, että mulla on jonkun tehtävän suorittamisen kanssa ongelmia, joka liittyy mun rajoitteeseen tai vaikka siihenkin, että mä en osaa, niinkin voi käydä. Niin sitten se, että niihin suhtauduttaisiin hyvin, niin sitä mä aina toivon.

Pipsa:

Kiitos tosi hyviä nostoja tästä aiheesta ja tartun vielä tuohon, minkä sä otit esillekin, että kun sä mainitsit esimerkiksi tän suoritusnopeuden tai että voi olla muita rajoitteita sen tehtävän suorittamisesta. Niin me ajatellaankin tän saavutettavuuden osalta, että sen arvioinnin ja sen arviointimenetelmän kannalta olisikin tosi tärkeätä pohtia, että mitä siinä arvioinnissa halutaan arvioida. Että jos esimerkiksi meillä tässä yliopistossakin halutaan arvioida vaikka opiskelijan sisällöllistä tietämystä tai heidän analyttisiä taitojaan, niin miten just tätä asiaa voidaan arvioida ilman, että sen tehtävän arvioinnissa vaikuttaa olennaisesti jotkut muut asiat? Että esimerkiksi jossain arviointitavassa saattaa sen tehtävän suorittamisen perusteena korostua vaikka muut asiat, niin kuin vaikka se, että kuinka nopeasti jonkun tehtävän suorittaa tai saattaa tenteissä painottua vaikka semmoinen työmuistin kapasiteetti, tai ihan vaikka kielelliset asiat. Niin, vaikka ne ei varsinaisesti olisi sen tehtävän arvioinnin kohteena, niin tää on hyvä asia myös pohtia siinä, kun

valitaan näitä menetelmiä, että mikä on se asia mitä halutaan arvioida ja mitkä muut asiat siinä voi toimia saavutettavuuden kannalta sen arvioinnin rajoitteena.

Susanna:

No me tässä puhuttiin näistä erilaisista suoritus- ja arviointitavoista, sivuttiin niitä. Ja se saavutettavuus ja sen edistäminen voi olla niitä pieniä tekoja siinä opetuksen arjessa, kuten vaikka materiaalin mahdollistamista opiskelijoille jo ennen opetustapahtumaa tai luentojen tallentamista. Niin onko Joonas sulle jokin opetuksen arjen käytäntö ollut jotenkin erityisen toimiva sun oppimisen kannalta?

Joonas:

Toi oli Susanna niin kun tosi hyvä pointti, että kun saavutettavuushan on, mun mielestä se on nimenomaan, se on ihan niitä pieniä juttuja. Että niitä pieniä juttuja voi olla kyllä monta, se on ihan totta, mutta ei se rakettitiedettä ole. Kyllä saavutettavaan toimintaan pystyy jollain tasolla ihan kaikki meistä. Mutta sitten jos miettii opetuksen näkökulmasta, niin kyllä noi on just niitä tärkeimpiä, mitä sä nostit, että sitä materiaalia jaetaan sillä lailla, että opiskelija saa ne diat sitten omalle koneelleen. Ja sitten jos nyt joku miettii, että miksi näin, niin no ihan vaikka siitä syystä, että sitten kun sä saat ne siihen omalle koneelle auki, niin sä voit niitä sitten omassa rauhassa zoomata ja katsoa. Että useinhan, kun ollaan jollain massaluennolla, niin aikataulu on mikä on ja sitten pitää mennä nopeasti eteenpäin, niin semmoinen kiireellisyys ja saavutettavuus aika harvoin menee käsi kädessä. Niin sitten, kun sen materiaalin saa jakoon, niin siihen saa rauhassa sitten omalla ajalla perehtyä.

Susanna:

Just näin ja sitten myös tarvittaessa, vaikka tallennettuun luentoan tutustua rauhassa sitten myös jälkeinpäin. Eli määritellä sitä omaa opiskeluaikaa, mitä siihen käyttää omien lähtökohtien mukaisesti.

Pipsa:

Ja sä myös nostit just ton kiireettömyyden, niin myös siihen opetustilanteeseen opettaja voi kiinnittää huomiota, että varmistetaan, että kaikki siinä opetustilanteessa ehtii vaikka kirjoittaa muistiinpanot ja ehtii ymmärtää sen asian tai lukea ihan sen, että mitä siellä dialla sanotaan. Semmoinen tietynlainen selkeys ja visuaalisuus myös niissä esityksissä, että se esitys on selkeä ja helposti seurattava. Ettei ole vaikka liikaa tekstiä jossain dialla, mikä on sitten lyhyessä ajassa hankala sisäistää, niin tällaisia ihan pieniä käytäntöjä voi olla. Ja meillä on itse asiassa meidän opettajille laadittukin tällainen opetuksen saavutettavuuden tarkastuslista, missä on nostettu tällaisia aika pieniä tekoja, mitkä voi kuitenkin sen opetuksen kannalta olla tosi merkittävässä roolissa. Ja täällä puhutaan just täällä listassa esimerkiksi näistä asioista ja siitä, että miten tärkeätä olisi, että ne materiaalit olisi saatavilla etukäteen, että opiskelija voi vaikka printata ne sinne opetustilanteeseen tai että ne saa tallenteena, jolloin opiskelija voi sitten palata niihin asioihin, ja myös sen

oman oppimisensa kautta vähän jaksottaa sitä, ja pistää vaikka välillä pauselle, ja miettiä, että ymmärsinkö mä nyt tän asian, ja sitten jatkaa sen luennon kuuntelemista.

Susanna:

Universal Design for Learning -periaatteella pyritäänkin just siihen, että opetus olisi rakennettu jo lähtökohtaisesti saavutettavaksi mahdollisimman monille erilaisille opiskelijoille, jolloin näiden yksilöllisten järjestelyiden tarve myös vähenisi. On kuitenkin tilanteita, joissa tällaiset toimenpiteet ei riitä, vaan opiskelijan tukemiseksi tarvitaan ehdotus yksilöllisistä järjestelyistä. No näissä tapauksissa sitten opiskelija hakee yksilöllisen järjestelyehdotuksen prosessin mukaan. Miten Joonas sä koet, että oot tullut kohdatuksi opiskelijana tilanteissa, joissa oot ollut yhteydessä opettajiin saavutettavuuteen tai yksilöllisten järjestelyiden osalta?

Joonas:

No isossa kuvassa niin kun tosi hyvin ihan riippumatta koulutusasteesta. Siis on ollut haastaviakin tilanteita, et on joutunut vähän enemmän sitten keskustelemaan siitä, että miksi pitää tehdä jotain soveltavia toimenpiteitä. Niin se on yleensä sitten liittynyt tämmöiseen kiireellisyyteen ja resurssit on mitä on, ja tämmöiseen. Mutta sitten kun miettii sitä, että kuinka päästäisi parhaaseen lopputulokseen, niin semmoinen rento ilmapiiri ja kohtaaminen, että on sulla rajoite tai ei niin me kaikki varmaan toivotaan sitä, että meidät kohdattaisiin ihmisenä. Siitähän se lähtee, että parhaaseen lopputulokseen on päästy aina silleen, että ollaan saatu semmoinen hyvä rento keskustelu aikaiseksi, jossa opettaja ymmärtää sen, että nyt pitää toimenpiteitä tehdä ja sitten me ollaan yhdessä mietitty sitä, että kuinka tää kurssin osa vaikka voitaisi suorittaa.

Pipsa:

Kiitos, tosi hyviä huomioita taas. Ja sä aiemmin mainitsitkin, että nää asiat saattaa olla joillekin opiskelijoille hyvin sensitiivisiä. Ja kun puhutaan näistä yksilöllisistä järjestelyistä, niin joillekin opiskelijoille se haasteiden puheeksi ottaminen voi olla vaikeata, varsinkin jos kyseessä ei ole vaikka ihan näkyvä vamma tai oppimisen este, tai se asia voi olla opiskelijoille hyvin henkilökohtainen. Ja jotkut opettajat on varmasti ottanutkin jo käyttöön erilaisia keinoja, jotka madaltaisi kynnystä siihen puheeksi ottamiseen ja että opiskelijan olisi helppo tulla opettajan puheille näistä asioista. Niin onko sulla jotain kokemuksia tai vinkkejä sellaisista pienistä teoista, millä opettaja voi helpottaa sitä, että opiskelija ottaa näitä asioita puheeksi?

Joonas:

Kyllä jonkunlainen tämmöinen aloituskysely ennen opintojakson alkua. Ja ei sillä tavalla, että mennään luokkahuoneeseen ja sitten opettaja pitää nimenhuudon. Ja sitten, jos se oikein innostuu, niin se keksii siinä sitten huutaa vielä päälle, että onko täällä nyt joku, joka omasta mielestään tarvitsee jotain

erityisjärjestelyjä - käsi pystyyn nyt, ja sitten vielä mielellään tänne luokan eteenkin olisi vielä ihan kiva tulla. Niin ei, älkää, ei ikinä. Semmoinen jonkun sortin, vaikka microsoft forms –lomake, on aika hyvä, että sinne vaan tekee sitten ne pakolliset ensin, että no miksi oot just tälle kurssille halunnut tulla ja näin pois päin. Ja sitten sinne loppuun semmoinen iso laatikko, että sinne voi sitten kertoa, jos on jotain tämmöisiä, mitä opettajana olisi hyvä huomioida. Niin sitten, kun on opettajia, jotka on siis käyttänyt juuri tätä menetelmää, niin sitten se on ihannetapauksessa mennyt niin, että opettaja on tullut mun viereen ja sanonut, että hei mä luin ton sun lomakkeen, että jäädäänkö tähän vielä vähäksi aikaa juttelee, ja sitten ollaan käyty niitä juttuja läpi.

Pipsa:

Tosi hyvä, ja tää nostaa myös esille sen, että tavallaan toivotaan, että opettajilla olisi myös aikaa siihen opiskelijan kohtaamiseen myös näissä asioissa, ja että tulisi semmoinen, että voidaan myös keskustella yhdessä näistä asioista.

Susanna:

Ja sensitiivisyyttä selkeästi. Ja siihenhän ei välttämättä kauheasti aikaa edes tarvita, että miten sä kohtaat toisen ihmisen. Niin myös sillä on aika paljon merkitystä ja pienessäkin ajassa voi saada tuntemaan toisen olonsa hyväksi. Opetusresursseja kuitenkin on monissa paikoin vähennetty ja opettajat kokee työssään sellaista kuormitusta. Ja haasteeksi välillä koetaankin usein nimenomaan se opettajien kokema työkuorma ja vähäiset resurssit. Mut saavutettavuuden edistäminen tai yksilölliset järjestelyt saatetaan kokea työllistäviksi, kun ne saattaa sitten tulla sen tavallisen työmäärän päälle ja vasta ehkä sen jälkeen, kun se opintojakso on suunniteltu valmiiksi. Niin millaisena Joonas sä näet oman roolisi ja vastuusi siinä yhteistyössä just opettajien kanssa niissä tilanteissa, joissa keskustellaan yksilöllisistä järjestelyistä? Puhuitkin siitä yhteistyöstä.

Joonas:

Joo tää on mun suosikkiaihe, koska olen nähnyt, miten iso merkitys sillä omalla vastuukannolla näissä asioissa on. Ja nyt jos miettii opettajan näkökulmasta vaikka ensin. Niin opettajalla on opintojakso, joka on ihan täynnä, ja sitten siellä on vaikka yhden käden sormilla laskettavissa se määrä opiskelijoita, jotka jotain erityisjärjestelyjä tarvitsee. Niin vaikka me puhutaan siitä, että opettajan pitäisi suunnitella kaikki valmiiksi ja kaikkia pitäisi palvella heti, niin nyt haluan rauhoitella teitä kaikkia opettajia, että älkää ottako siitä semmoista, älkää tehkö siitä itsellenne kriisiä. Ja siihen on mun mielestä muutamakin eri syy. Yks on ihan semmoinen, että eihän kun opintojakso alkaa, niin eihän se opettaja nyt niitä voi kaikkia tuntea. Mä oon aina sanonut, että ihminen, on sen oman rajoitteen ja oman itsensä paras paras asiantuntija. Ja sitten siinä kohtaa minun tehtävä vammaisena ihmisenä on mennä sanomaan, että nyt on tämmöinen tehtävä, mitä

mä en pysty vaikka tällä tavalla tekemään, ja sitten siihen vähän perusteet päälle, että miksi näin. Sit kun sä siihen pystyt esittää ratkaisuehdotuksen, että hei voitaisiinko me tehdä näin, että käykö tää opettaja sulle? Käykö tää näin? Niin yhdeksän kertaa kymmenestä opettaja sanoo, että sopii, et tehdään näin.

Pipsa:

Toi oli tosi hyvä esimerkki, mitä sä käytit, että jokainen opiskelija on sen oman rajoitteensa paras asiantuntija. Ja me kannustetaankin opettajia esimerkiksi siihen, että he visualisoisi tai tekisi saataville sen opintojakson suoritustavat, ja sen opintojakson etenemisen hyvissä ajoin, vaikka meidän Sisuun tai moodleen. Että jo ennen sen opintojakson alkua hyvissä ajoin opiskelija pystyy katsomaan, että, mitä tällä jaksolla on tulossa ja millä tavoin näitä tehtäviä on ilmoitettu arviointitapojen puolesta suoritettavan. Niin opiskelija pystyy jo siinä tapauksessa tekemään sitä arviointia, että mitä tää vaikuttaa mun tilanteessa. Että tarvitsenko mä jotain sellaisia mukautuksia, ja olla sitten opettajaan jo hyvissä ajoin yhteydessä ja sopia niistä asioista.

Joonas:

Mä voin kertoa tähän semmoisen lyhyen esimerkin, että lukiossa oli ruotsin opettaja. Hän tykkäsi jostain ihmeen syystä, silloin oltiin jossain vuodessa 21 tai 22, niin siitä huolimatta piti tehdä edelleen kaikki sanakokeet, niin kynä ja paperi ja pyyhekumi. Joka nyt ei ollut ehkä kauhean nykyaikaista, mutta hän kumminkin tykkäsi tehdä niin ja se hänelle suotakoon. Hän sitten käytti tätä menetelmää, että ennen tota kurssin alkua, niin hän oli tehnyt sitten tämmöisen aloituskyselyn, ja siellä oli just tämmöinen laatikko, mihin sai kertoa, jos on jotain, mitä hänen olisi hyvä tietää. Mä sitten kerroin sinne, että on hienomotorinen työskentely haastavaa, joka voisi tarkoittaa tällä kurssilla nimenomaan sitä, että mun pitäisi tehdä kaikki tietokoneella. Ja sitten mentiin ekaan sanakokeeseen, niin siellä hän piti tämmöisen alustuksen, että nyt on tää sanakoe ja teillä on täällä tää kynä ja paperi ja pyyhekumi. Sitten mua rupes vähän jännittää, että mä oon kyllä kertonut sille siellä lomakkeessa, että mä en nyt pysty tähän. Että nyt jännittää, että mitähän nyt tapahtuu. No sitten hän huomasi mut siellä ja tuli sinne mun viereen ja sanoi, että hei, että: Moi Joonas, hän muistikin, että sulla on vaikea tehdä kynällä ja paperilla, että teet vaan koneella ja sitten jaat sen tiedoston hänelle. Ja sitten mä kehuin, että nyt, hänen nimi oli Heli. Niin kehuin ihan nimellä, et hyvä Heli, nyt oli viimeisen päälle, et hienosti toimittu.

Susanna:

Joo kuulostaa tosi hyvältä ja nimenomaan just tässäkin tällainen pieni asia voitiin aika nopeasti, helposti huomioida. Ja tehdä sillä lailla, että kaikki pääsee osallistumaan ja oppimaan.

Joonas:

Niin ja siinähan oli tavallaan katastrofin ainekset, että hän piti sen alustuksen, että teette kynällä ja paperilla. Jos hän ei olisi muistanut, et mä oon olemassa ja mä oon tehnyt selväksi, että mä en pysty kynällä ja paperilla tekemään. Sittenhän se olisi mennyt niin, että mun olisi pitänyt mennä sinne hänen työpöydän viereen ja sanoa, että hei, mä en nyt pysty tekemään. Ja sit olis mennyt aikaa hukkaan ja oltais oltu vähän sormi suussa, että mitäs nyt tehdään. Mutta ei tarvinnut olla.

Pipsa:

Joo, ja toi oli hyvä esimerkki siitä, että aina sitä suoritusmuotoakaan ei tarvitse vaihtaa, että joskus riittää se, että muutetaan jotain pienempää osaa. Esimerkiksi tässä sitä välinettä. Että onko se sitten tietokone tai se sähköinen alusta, vai onko se sitten joku muu väline. Tällaisia esimerkkejä voi olla paljon muitakin, missä joku pieni mukautus. Meillä esimerkiksi on paljon opiskelijoita, joilla vaikka kieli saattaa olla se oppimisen este. Niin sen sijaan, että vaihdettaisiin kokonaan suoritusmuotoa, niin mietitään, että voidaanko tarjota jotain, vaikka vaihtoehtoista materiaalia, mikä sitten auttaa, jos esimerkiksi se kieli ei siinä oo se oppimisen arvioinnin kohde, vaan enemmänkin sitten se muu väline, mitä ei haluta arvioida. Niin tällaisilla kaikilla pienillä mukautuksilla tai lisäämällä sitä vaihtoehtojen tarjontaa, voidaan aika paljonkin lisätä saavutettavuutta.

Susanna:

Ja me tullaan just nyt siihen, että se saavutettavuuden edistäminen on siis usein aika pieniäkin arjen tekoja ja pedagogisten ratkaisujen valintoja sekä yhteistyötä. Ja toisaalta saavutettavuutta olisi hyvä vahvistaa myös rakenteellisesti niin, että se saavutettavuus olisi ennakoitua ja monimuotoisuus huomioitaisiin osana sitä opetuksen suunnittelua. Saavutettavuuteen liittyvissä kysymyksissä opettaja voi Tampereen yliopistossa ottaa yhteyttä Opettajien ja ohjauksen palveluihin ja intrasta löytyy yhteystiedot ja ohjeet. Mitä Joonas sä haluaisit sanoa opettajille saavutettavuuden huomioimisesta vielä?

Joonas:

No kyllä mä sanon sen, että kun te suunnittelette vaikka powerpoint-dioja, niin niissä on semmoinen yksinkertainen nyrkkisääntö saavutettavuuden näkökulmasta se, että yksinkertainen on kaunista. Laittakaa sinne muutama dia lisää, mutta siihen samalle dialle, koska sitten ainakin mulla näkövamma vuoksi rupeaa meneen rivit sekaisin ja heittää. Ja sitten jos mennään ihan sinne arjen tilanteisiin, niin kyllä mä rohkaisen siihen, että sitten kun teille selviää, että teidän opintojaksolla on joku, jolla on tällainen erityistarve, niin kysykää häneltä rohkeasti, että hei, kuinka mä voin sua auttaa. Ihan semmoinen normaali rento kanssakäyminen, niin se on se paras tapa. Ihan samanlailla, kun juttelisit jollekin sun hyvälle kaverille

kahvikupin ääressä. Ihan semmoinen rento keskustelu, sillä saadaan yleensä paras yhteistyö ja lopputulos aikaan.

Pipsa:

Kiitos. Toi oli tosi hyvä kiteytys ja viesti meidän opettajille, ja oikeastaan koko meidän yhteisölle. Toivottavasti he muistaa sen sitten moninaisten opiskelijoiden kohtaamisessa.

Joonas:

Joo ja sitten mä haluan vielä sanoa myös koko yhteisölle ja opiskelijoille ja henkilökunnan jäsenille, että jos on joku rajoite, että tarvii soveltaa jotain, niin sitten kun koet, että oma asia on hoidettu hyvin saavutettavuuden näkökulmasta, ja sinut on huomioitu ja kohdattu, niin antakaa tälle henkilölle, joka sen on tehnyt, positiivista palautetta siitä. Että kiitos, hyvin tehty. Koska mitä enemmän me saadaan positiivista vahvistamista aikaiseksi, niin sitten se ruokkii taas itseään ja saadaan asioita eteenpäin. Koska usein on tilanteita, että mä oon kokenut, jos sivuaa asiakaspalvelua, että mä oon saanut tosi hyvää palvelua ja mua on autettu. Sit kun mä oon kertonut, että hei tää on tosi hyvää palvelua, että siitä huolimatta, että mulla on tää rajoite, niin te autoitte mua ja mulle tuli hyvä fiilis. Aika usein mä saan vastauksen että: Ai jaa, että kiitos, mutta mä en edes ymmärtänyt, että mä toimin saavutettavasti. Tai että mä en tiennyt, että tää on se tapa, jolla voi parhaiten vammaisia palvella ja auttaa.

Susanna:

Eli me opitaan koko ajan yhdessä tästäkin asiasta. Mutta me voidaan monella asialla ja tavalla vahvistaa yhteistä toimintaa sen hyväksi.

Joonas:

Ehkä tässä oli pointti se, että jos sitä positiivista palautetta ei koskaan anneta niille, jotka huomioi saavutettavuuden omassa toiminnassa. Niin jos he ei koskaan saa siitä kiitosta ja hyvää palautetta, niin sitten se voi unohtuakin.

Pipsa:

Totta ja se myös, että muistetaan myös kiittää niitä opettajia, jotka tekee niitä tekoja siellä arjessa ja opetuksen suunnitelmassa. Kun he saa siitä palautetta, niin se vahvistaa sitä toimintaa ja he pääsee myös kertomaan sitä eteenpäin, että mä tein tän asian näin ja tää oli hyvä käytäntö. Ja sitten me saadaan koko meidän yhteisöön vielä lisää vahvistettua sitä toimintatapaa. Toi oli tosi tärkeää. Hyvä nosto sulta Joonas, kiitos.

Susanna:

Kyllä ja me tehdään koko ajan näkyvämmäksi sitä saavutettavuutta ja mitä kaikkea se on. Kiitos Joonas tosi paljon sulle tästä keskustelusta. Sä toit paljon ajattelemisen aihetta ja konkreettisia esimerkkejä siihen, että miten moninaisuutta voidaan huomioida opetuksessa. Kiitokset myös kaikille kuulijoille. Tästä on hyvä jatkaa kohti konkreettisia tekoja.

Pipsa: Kiitos.

Joonas: Kiitos.